

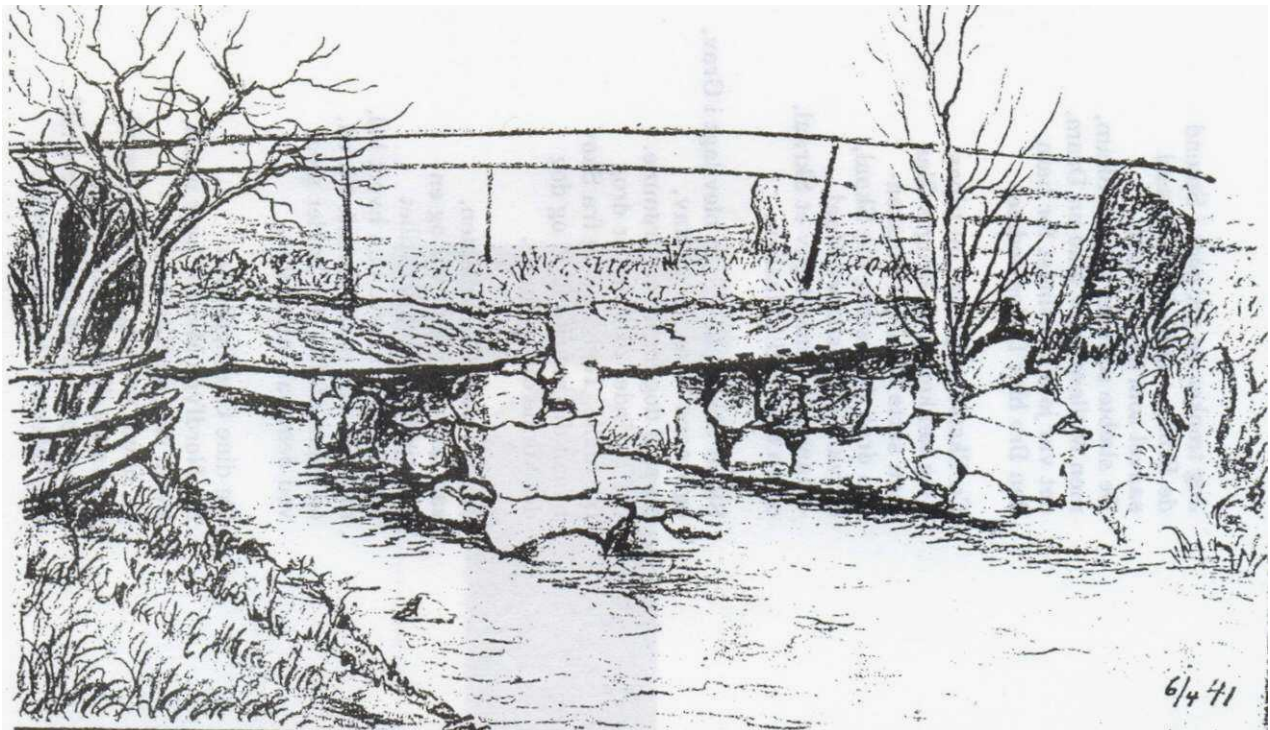
Foraar

Af L. A. Rasmussen, Korup

Stavisaalen

Aabent og frit er der ude paa Broen, hvorunder Stavisaalen løber ud i Odense Kanal. Vinden blæser foraaersfrisk i Sivene og kruser Aaens og Kanalens Vande, over hvilke kredsende Maager foretager Re-kognosceringstogter.

Indefter følger vi nu Aaen gennem Bisperengen, under Broen ved Lumbyvej og er snart inde i den lille Skov ved Næsby Stationsby. Endnu staar Bøgene som hensunket i Dvale, med nøgne Grene og med Blæstens særegne Susen i de bladløse Kroner. Men i Skovbunden er alt klar til den store Offensiv. Enkelte Anemoner er allerede skudt frem i Lyset og antyder det hvidgrønne Tæppe, der snart vil være draget hen over Skovbunden, og som gør Bøgeskoven til et Skønhedsrige, der kappes med det skønneste, fremmede Egne kan frembringe. I Skovbrynet kommer, nogle Hundrede Meter fremme, en anden Bro til Syne, Stavisaabroen, hvorover Bogense Landevej fører. Broen er en ny Udgave af den gamle Slusebro, hvor Vandet fra Næsbyhoved Sø kunde holdes tilbage af Hensyn til den nærliggende Næsbyhoved Mølle.



Et Stykke fra Stavisaabroen løber Aaen tæt op ad Thorslund Bakke, hvorfra der er en dejlig Udsigt over det vaardæmrende Landskab. Vendt mod Odense har vi til venstre Næsbyhovedskoven, hvor vi synes at skimte Omridsene af Voldstedet efter Næsbyhoved Slot, der her laa som en Vogter for Odense By mod Ufredsfolk, der vilde forsøge at trænge ind til Byen gennem Stavisaaens Lavnings Dalføre og videre gennem den dengang eksisterende Næsbyhoved Sø. Til højre ligger Aalykkeskoven og mellem disse to Skove et Udsnit af Odense med det i Billedet dominerende Gasværkstaarn. De flade Partier omkring Bakken giver os et Indtryk af Næsbyhovedsøens store Udstrækning før Udtørringen. Men Aaen, der her løb i Udkanten af den gamle Sø, drager videre indefter, under Bogense Banens Dæmning og Vejen mellem Odense og Tarup.

Den egentlige Aadal træder nu tydeligt frem, og Tankerne føres her tilbage til hine mægtige Tider, da Isen i tykke lag dækkede Landskabet, og der her under Isdækket løb en svulmende Smeltevandsflod, som udgravede Stavisaaens Dalføre lige op til Tverskov Mølle i Vigerslev Sogn. I denne saakaldte Tunneldal snor Stavisaaen sig af Sted gennem Enge, der aldrig er mere afvekslende end om Foraaret. For kort Tid siden var de vinterhvide, nu er de grønne, og snart bliver de ”gyldengule af tunge Kabbelejer”. Ved en lille Lund, der synes at være et sandt Eldorado for Fasaner, udmunder Stavisaaens første store Tilløb, Rydsaa, og lidt derefter dukker Broby Kirke op. Her sporer vi i Terrænet den vej, som Slettenboerne i Middelalderen undertiden benyttede sig af, naar de skulde til Odense. Moradserne ude ved Næsset lod sig ikke befare dengang, og det var først under Dronning Christine, at Slettens Landevej blev farbar.

”Vasen”, som den opdæmmede Vej over Aaen blev kaldt, var dog ikke det egentlige Overfartssted. Det var Stavibroen længere fremme i Korup Sogn. Dette Vadested var oprindeligt lagt af Stolper og Stænger, og dets Navn, Stadvaad, forklarer sikkert Aaens mærkelige Navn, hvis gamle Form netop var Stafvads Aa. Det kan tilføjes, at det langt op i Tiden kun var Strækningen fra Stadvaad og hen til det Sted, hvor Rydsaa blev optaget, der benævnedes Stavisaa. Dens nedre Løb kaldtes Næsbyhovedaa eller blot Næsbyaa, og vestpaa havde den andre Navne (i Taarup:Næsbyhoved Sø). Tæt ved Stavisaaen støder Aadalen op til en Mark, hvor der de sidste Par Aar er gjort ret interessante Fund af Urner fra Jernalderen. Dengang disse Urner blev nedsat, var Aaen langt dybere og bredere end nu og kunde besejles helt ind til Vigerslev Sogn. I Engene tæt op under Skrænterne er der fundet Egestammer mellem Tørvene. Som en bred Flod gled Aaen i hine Tider frem mellem de skovklædte Brinker. Nu er Skovene borte, og Gaarde og Huse ligger hyggeligt og indbydende til en Afstikker op ad Aadalens Skrænter.

Ved den næste Bro, Dybvad Bro, er der nogle Smaaskove, der kan betragtes som Forløbere for Langesøskovene. Aadalen snævrer ind, og hist og her er der ret stejle Skrænter. Nord for Bredbjerg støder vi paa en Boring, hvis saltholdige Vand fosser ud i et lille Bassin. En gravet Kanal ved Siden af Aaen og opkastede Volde minder om de Fiskedamme, der i sin Tid laa her. Ved Bassinet overrasker vi en Vildand, og det begynder i det hele taget at blive livligt om os. Vi er nu ogsaa rigtig inde i Langesøskovene. Hastige Glimt af Fasaner, Harer og et enkelt Dyr, Spor af Ræve, Fuglenes febrilske Travlhed, Aaens Rislen, Fornemmelsen af den Bristningens og Forløsningens Tid, der er over Blomster og Træer, alt drager vort Sind bort fra Hverdagens Strid og Kævl ind mod Naturens bankende Hjerter. Umærkeligt bukkes vi under for Skogudens forunderlige Kogleri.

Pludselig dukker vi op ved Alfarvej, Rugaards Landevej, Men. forsvinder igen i Skoven. Civilisationen kan dog ikke helt lade os i Fred. Netop som vi naar Nordvestfynske Banelegeme, buldrer et Tog forbi. Skoven hører ogsaa snart op, vi passerer Morud Friluftsbad og gaar tæt op ad Morud By. Vesten for Byen ligger Morud Vandmølle. I Vinter antog det frosne Vandfald de mest groteske Former, nu styrter Vandet buldrende og larmende ned af Faldet. Vi følger Aaen gennem Morudskov og stiler mod Stillebæk. Paa denne Strækning hæver Terrænet sig mod Syd op mod Vædehedes buede, bugtede Nordrand. Her gør vi en Afstikker op til Vædehede, den nordligste af de mærkelige Issøer, der gør dette Omraade af Fyn til et af Danmarks ejendommeligste og mest storladne Istidslandskaber. Ved Istidens Slutning har stillestaaende Ismasser spærret Søen inde, saa Smeltevandsleret lidt efter lidt er blevet aflejret paa Bunden. Efterhaanden smeltede Isbredderne saa vidt, at Søen kunde udtømmes og Afløbet gravede dybe Slugter ud i Bakkelandets Sider. En af Nordrandens 5 Slugter, Vædehule, ses tydeligt herfra. En anden Øst for Sasserod, munder ud i Stavisaaens Dal ved en Højde af 48 m.

Vesten for Stillebæk svinger Aaen ind i Fuglehave Skov. Et stykke inde i denne skimtes Konturerne af den langstrakte Sø, der i sin Tid laa her, og lidt derfra gør vi igen en lille Afstikker op igennem en flere Meter dyb Rende til et mægtigt Bakkedrag hvis højeste Punkt, 66 m., rager adskillige Meter op over det omgivende, knudrede Landskabs største Højder. Vi staar her paa Bunden af en anden Issø, og Ren-

den, vi arbejder os op igennem, var en Aftapningsslugt. Det er næsten, som det mægtige Brag fra den bristende Isbred, og Larmen fra de nedstyrtende Vandmasser endnu dirrer i Luften Ved Foden af Bakken ligger Rugaard. Her udnyttes Stavisaasens Vandkraft af et Savværk. Syd for Rugaard, hen ad Skovmøllen til løber Aaen i et henrivende Strøg, et parklignende Landskab med store, drømmende Herregaardsmarker.

Ved Skovmøllen, der er en køn og ejendommelig Bygning i to Stokværk og har en malerisk Bindingsværksgavl over den gamle Vandmølle, forsvinder Aaen helt fra Overfladen, idet den i en lang Stensætning løber under Vejen og Gaardspladsen. Igennem Gaardens tilstødende Sø og Skov følger vi Aaen videre paa dens sidste Strækning, der gennem en Rørledning under Vejen ved Smedien i Andebølle fører ud i Andebølle Mose.

Med en næsten vemodig Følelse tager vi her Afsked med Stavisaan og arbejder os derefter op paa Ornebjerg, hvorfra der er en herlig Oversigt over hele Aaens Løb og dens ikke mindre end 165 kvadratkilometer Opland. Længere ude øjner vi Gasværkstaarnet i Odense. Derude løber Aaen i det flade Sletteland med faa Skove og tæt Bebyggelse. Saa snor den sig omkring ved Langesø ind i Skovlandet med de bølgende, gyngende Bakker, med Skov ved Skov og Mose ved Mose, et Udsnit af Fyn, der staar Maal med de smukkeste Egne, vort Land ejer.

(L.A. Rasmussen var lærer ved Rytterskolen i Korup. Han var meget interesseret i egnens historie, natur og landskab og har skrevet adskillige artikler herom. Foreningen har i et tidligere årsskrift bragt en artikel om Rugårdsvej. Denne smukke skildring er en afskrift af originalmanuskriptet til en artikel, bragt i Fyens Stiftstidende den 3. Maj 1942)



Lærer L. A. Rasmussen (med shagpibe) til venstre i billedet fra den gamle Rytterskole 1942